

Thành phố Hồ Chí Minh (tên gọi cũ là Sài Gòn) là thành phố lớn nhất Việt Nam về dân số và kinh tế, đứng thứ hai về diện tích, đồng thời cũng là một trong những trung tâm kinh tế và văn hóa, giáo dục quan trọng nhất của đất nước. Hiện nay, TP HCM là thành phố trực thuộc Trung ương được xếp loại đô thị loại đặc biệt của Việt Nam (cùng với thủ đô Hà Nội).

là "Hòn ngọc Viễn Đông" trong số những thuộc địa của họ.

Giai đoạn từ 1623 tới 1698 được xem như thời kỳ hình thành của Sài Gòn sau này. Năm 1623, chúa Nguyễn sai một phái bộ tới yêu cầu con rể là vua Chey Chettha II cho lập đồn thu thuế tại Prei Nokor (Sài Gòn) và Kas Krobei (Bến Nghé). Tuy đây là vùng rừng rậm hoang vắng nhưng lại nằm trên đường giao thông của các thương nhân Việt Nam, Trung Quốc, qua Campuchia và Xiêm. Hai sự kiện quan trọng tiếp theo của thời kỳ này là lập doanh trại và dinh thự của Phó vương Nặc Nộn và lập đồn dinh ở Tân Mỹ. Có thể nói Sài Gòn hình thành từ ba cơ quan chính quyền này.

biến loạn và chiến tranh, thương nhân dần chuyển về vùng Chợ Lớn. Khu vực Sài Gòn dần trở thành trung tâm kinh tế lớn nhất Nam Bộ.

Ngay sau khi chiếm được thành Gia Định vào năm 1859, người Pháp gấp rút quy hoạch lại Sài Gòn thành một đô thị lớn phục vụ mục đích khai thác thuộc địa. Đồ án thiết kế do ông Paul Florent Lucien Coffyn - nguyên là Lãnh sự Pháp ở Hoa Kỳ - thực hiện. Theo bản đồ của Coffyn được công bố vào ngày 13/5/1862, quy hoạch ban đầu của Sài Gòn bao gồm cả tỉnh Chợ Lớn với khoảng 500.000 dân, tức khoảng 20.000 dân/km².

Đến 1864, nhận thấy diện tích dự kiến của thành phố quá rộng, khó bảo đảm về an ninh, Soái phủ Pháp ở Nam Kỳ lúc đó là Chuẩn đô đốc Pierre Rose quyết định tách Chợ Lớn khỏi Sài Gòn. Ngày 3/10/1865, Pierre Rose ra lệnh quy hoạch lại Sài Gòn chỉ còn là khu vực nằm giữa rạch Thị Nghè, sông Sài Gòn, rạch Bến Nghé và đường mới khu cầu Ông Lãnh hiện nay. Toàn bộ quy hoạch chỉ còn rộng khoảng 3 km². Ngay sau đó, các công trình quan trọng của thành phố, như Dinh Thống đốc Nam Kỳ, Dinh Toàn quyền, được Pháp thiết kế và huy động nhân công xây dựng. Sau hai năm người Pháp xây dựng và cải tạo, khu quy hoạch rộng khoảng 3 km² nói trên đã hoàn toàn thay đổi.

SÀI GÒN - GIA ĐỊNH XƯA

Con người xuất hiện ở khu vực Sài Gòn từ khá sớm. Nơi đây đã tồn tại nhiều nền văn hóa từ thời kỳ đồ đá cho tới thời kim khí. Những cư dân cổ từ nhiều thiên niên kỷ về trước đã biết đến kỹ thuật canh tác nông nghiệp.

Năm 1698, Nguyễn Hữu Cảnh cho lập phủ Gia Định, đánh dấu sự ra đời thành phố (đến năm 2023 đã là 325 năm). Khi người Pháp vào Đông Dương, thành phố Sài Gòn được thành lập và nhanh chóng phát triển, trở thành một trong hai đô thị quan trọng nhất Việt Nam. Sài Gòn được người Pháp mệnh danh

Năm 1679, chúa Nguyễn Phúc Tần cho một số nhóm người Hoa tị nạn triều Mãn Thanh tới Mỹ Tho, Biên Hòa và Sài Gòn để lánh nạn. Năm 1698, chúa Nguyễn sai tướng Nguyễn Hữu Cảnh vào kinh lý miền Nam. Trên cơ sở những lưu dân Việt đã tự phát tới khu vực này trước đó, Nguyễn Hữu Cảnh cho lập phủ Gia Định và hai huyện Phước Long, Tân Bình. Vùng Đông Nam Bộ được sát nhập vào cương vực Việt Nam. Thời điểm ban đầu này, khu vực Biên Hòa, Gia Định có khoảng 10.000 hộ với 200.000 khẩu. Công cuộc khai hoang được tiến hành theo những phương thức mới, mang lại hiệu quả hơn... Cuối thế kỷ 18, sau các

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

LỊCH SỬ 325 NĂM THÀNH LẬP VÀ PHÁT TRIỂN (1698-2023)

Đường phố Sài Gòn những năm 1950

Bến Bạch Đằng năm 1956

Nguồn: Tư liệu

Khung cảnh yên bình trên đường Tự Do năm 1960

Khung cảnh bên ngoài Chợ Lớn 1964

Chợ Bến Thành tấp nập mùa Tết 1965

Một góc đường Hai Bà Trưng năm 1970

Nguồn: Tumblr Amazingvietnam

Thành phố Sài Gòn khi đó được thiết kế theo mô hình Châu Âu, nơi đặt văn phòng nhiều cơ quan công vụ như: dinh thống đốc, nha giám đốc nội vụ, tòa án, tòa thượng thẩm, tòa sơ thẩm, tòa án thương mại, tòa giám mục... Nam Kỳ Lục tỉnh là thuộc địa của Pháp và Sài Gòn nằm trong tỉnh Gia Định. Vào năm 1861, địa phận Sài Gòn được giới hạn bởi một bên là rạch Thị Nghè và rạch Bến Nghé với một bên là Sông Sài Gòn cùng con đường nối liền chùa Cây Mai với những phòng tuyến cũ của đồn Kỳ Hòa.

Đến năm 1945, khu vực đô thị Sài Gòn và tỉnh Chợ Lớn có tổng

cộng gần 500.000 dân. Tháng 8 năm 1946, phòng Nam Bộ Trung ương đã tổ chức họp, bác sĩ Trần Hữu Nghiệp đã đề nghị đổi tên Sài Gòn thành thành phố Hồ Chí Minh, và 57 người phòng Nam Bộ Trung ương đã ra quyết nghị, gửi lên Quốc hội và Chính phủ Việt Nam Dân chủ cộng hòa đề xuất này, tuy nhiên do nhiều việc cấp bách phải giải quyết khi đó nên chưa có quyết nghị chính thức, nhưng từ ngữ này vẫn được một số người tham gia kháng chiến chống thực dân Pháp sử dụng.

Năm 1955, Mỹ thành lập chính quyền Việt Nam Cộng hòa, Sài Gòn khi đó là thành phố lớn nhất tại

miền Nam Việt Nam và được chọn làm thủ đô của Việt Nam cộng hòa với tên gọi chính thức "Đô Thành Sài Gòn".

Từ giữa thập niên 1960 đến những năm đầu thập niên 1970, việc Quân đội Hoa Kỳ vào tham chiến tại miền Nam Việt Nam cũng gây nên những xáo trộn đối với thành phố. Nhiều cao ốc, công trình quân sự mọc lên. Tuy nhiên, tại Trung tâm thành phố hầu hết những công trình, khu phố được xây dựng to đẹp và sang trọng là do Pháp xây dựng từ thập niên 1940, các khu nhà mới rất ít được xây dựng kể từ sau năm 1950, trong khi đó dân cư

nông thôn đổ về thành thị tìm việc và tránh chiến sự khiến Sài Gòn dần trở thành một khu ổ chuột khổng lồ. Khảo sát cho thấy khoảng 40% dân số khu vực Sài Gòn khi đó (tức khoảng 1,2 triệu người) phải sống tại khu ổ chuột với những điều kiện về y tế, vệ sinh rất kém...

Từ 30 tháng 4 năm 1975, chính quyền Việt Nam Cộng hòa bị xóa bỏ và Chính phủ Cách mạng lâm thời Cộng Hòa miền Nam Việt Nam quản lý miền Nam. Đô Thành Sài Gòn, tỉnh Gia Định và 2 quận Củ Chi và Phú Hòa kế cận dưới thời chính quyền Việt Nam Cộng hòa được hợp nhất thành 1 đơn vị hành chính

gọi là thành phố Sài Gòn - Gia Định. Đầu năm 1976, Đảng bộ và Ủy ban Nhân dân thành phố bắt đầu hoạt động. Ngày 2 tháng 7 năm 1976, Quốc hội đầu tiên của nước Việt Nam thống nhất đã quyết định đổi tên nước thành Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, đồng thời đổi tên thành phố Sài Gòn - Gia Định thành "Thành phố Hồ Chí Minh".

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH NAY

Khi công cuộc Đổi mới toàn diện 1986 bắt đầu, TP HCM đứng ở vị trí tiên phong và đi đầu trong thu hút vốn, công nghệ và đầu tư nước

ngoài. Sau khi Luật đầu tư nước ngoài được ban hành năm 1987, trong vòng 3 năm 1988 đến 1990, Thành phố đã cấp 88 giấy phép với tổng số vốn đầu tư là 976 triệu USD. Cơ cấu ngành công nghiệp bắt đầu chuyển dịch từ sản xuất công nghiệp nặng sang các ngành công nghiệp nhẹ, hàng tiêu dùng định hướng xuất khẩu. Với sự phát triển mạnh mẽ về hạ tầng và cốt lõi về cơ chế thương mại, mậu dịch, Thành phố ngày càng khẳng định là đi đầu kinh tế của Việt Nam và đạt nhiều chỉ số và thành tựu phát triển kinh tế khá ấn tượng.

Đến cuối những năm 2000,

Nguồn: shutterstock.com

TP Hồ Chí Minh hôm nay là nơi hội tụ rất nhiều địa điểm tham quan du lịch đa dạng, thu hút số lượng đông đảo các hành khách du lịch trong và ngoài nước mỗi năm.

thành phố bước vào công cuộc đổi mới cơ bản về hạ tầng giao thông vận tải, tiến hành xây dựng và khai trương nhiều công trình trọng điểm như Đại lộ Nguyễn Văn Linh, Đại lộ Đông Tây, cầu Phú Mỹ. Nhiều cảng biển quốc tế được khánh thành và nhiều đường cao tốc được xây dựng nối Thành phố với các tỉnh thành lân cận tạo thuận lợi cho thông thương hàng hóa và phát triển giao thương ngày càng lớn cho thành phố.

Theo số liệu năm 2010, TP HCM khi đó có diện tích rộng 2.095km², lớn gấp 30 lần so với đô thị Sài Gòn trước năm 1975

(67,5km²). Trong đó, tính riêng diện tích khu đô thị là 820km². Theo số liệu thống kê năm 2014, Thành phố có tổng diện tích 2.096km² và hơn 8 triệu dân, là đô thị lớn thứ 2 Việt Nam về diện tích (sau Hà Nội) và lớn nhất về dân số. 11 quận nội thành của Sài Gòn trước đây được chia lại thành 8 quận. Bốn quận Gò Vấp, Phú Nhuận, Bình Thạnh, Tân Bình được thành lập mới. Khu vực ngoại thành gồm 5 huyện: Thủ Đức, Hóc Môn, Củ Chi, Bình Chánh, Nhà Bè. Năm 1978, thành phố nhận thêm huyện Duyên Hải của tỉnh Đồng Nai...

TP Hồ Chí Minh hôm nay là nơi hội tụ rất nhiều địa điểm tham quan du lịch đa dạng, thu hút số lượng đông đảo các hành khách du lịch trong và ngoài nước mỗi năm. Phải kể đến trước hết là hệ thống 11 viện bảo tàng, chủ yếu về đề tài lịch sử, thành phố Hồ Chí Minh đứng đầu Việt Nam về số lượng bảo tàng. Bảo tàng lớn nhất và cổ nhất thành phố là Bảo tàng Lịch sử Việt Nam với 30 nghìn hiện vật. Trong khi phần lớn khách thăm Bảo tàng Chứng tích chiến tranh là người nước ngoài thì bảo tàng thu hút nhiều khách nội địa nhất là Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Bên cạnh đó, Thành phố có nhiều công trình kiến trúc đẹp, như Trụ sở Ủy ban Nhân dân Thành phố, Nhà hát lớn, Bưu điện trung tâm, Bến Nhà Rồng, Dinh Độc Lập và Thư viện Khoa học Tổng hợp; các cao ốc, khách sạn, trung tâm thương mại như Diamond Plaza, Saigon Trade Centre... Khu vực ngoài trung tâm, các địa điểm: Địa đạo Củ Chi, Rừng ngập mặn Cần Giờ, Vườn cò Thủ Đức cũng là những điểm du lịch quan trọng. Khu địa đạo Củ Chi được xếp hạng di tích lịch sử quốc gia. Địa đạo là một hệ thống phòng thủ trong lòng đất ở huyện Củ Chi, cách Thành phố Hồ Chí Minh 70km về hướng Tây Bắc. Hệ thống này được Mặt trận Dân tộc Giải phóng miền Nam Việt Nam đào trong thời kỳ Chiến tranh Đông Dương và Chiến tranh Việt Nam bao gồm bệnh xá, nhiều phòng ở, nhà bếp, kho chứa, phòng làm việc, hệ thống đường ngầm dưới lòng đất. Hệ thống địa đạo dài khoảng 200km và có các hệ thống thông hơi vào các vị trí các bụi cây. Địa đạo Củ Chi được xây dựng trên vùng đất được mệnh danh là "đất thép", nằm ở điểm cuối Đường mòn Hồ Chí Minh.

Trước đây, Thành phố Hồ Chí Minh được chia địa giới hành chính làm 24 quận huyện, nhưng kể từ ngày 01 tháng 01 năm 2021, Thành phố Hồ Chí Minh được thiết lập lại chỉ còn 22 quận, huyện và bên cạnh đó chính thức thành lập Thành phố Thủ Đức từ Quận 2, Quận 9 và Quận Thủ Đức (Nghị Quyết số 1111/NQ-UBTVQH14).

Như vậy, trong 5 Thành phố trực thuộc Trung ương (Hà Nội, Hải Phòng, Đà Nẵng, Thành phố Hồ Chí Minh và Cần Thơ) thì Thành phố Hồ Chí Minh là lớn nhất; với diện tích 2.061 km², dân số tính đến tháng 01 năm 2023 là 9,32 triệu người. Thành phố hiện có các quận: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, Bình Tân, Bình Thạnh, Gò Vấp, Phú Nhuận, Tân Bình, Tân Phú; Các huyện: Bình Chánh, Cần Giờ, Củ Chi, Hóc Môn, Nhà Bè và thành phố Thủ Đức. ■

BAN BIÊN TẬP

Nguồn: peacetour.com.vn

Rừng ngập mặn Cần Giờ - lá phổi xanh của thành phố Hồ Chí Minh

Nguồn: traveloka.com

Địa đạo Củ Chi - điểm tham quan lịch sử độc đáo dưới lòng đất

Nguồn: từ liệu

Khu du lịch vườn cò quận 9 với vẻ đẹp tuyệt vời của sự hoang dã